

Nr 37

Utlåtande i anledning av väckta motioner dels om utredning rörande allemansrätten, dels ock angående vissa rätts- och ersättningsfrågor för markägare.

Tredje lagutskottet har behandlat fyra i riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nämligen dels de likalydande motionerna nr 288 i första kammaren av herr *Petersson, Per, m. fl.* och nr 333 i andra kammaren av herr *Hamilton m. fl.*, dels ock de likalydande motionerna nr 550 i första kammaren av herr *Andersson, Torsten*, och nr 675 i andra kammaren av herrar *Persson i Heden* och *Wahrendorff*.

I motionerna *I: 288* och *II: 333* hemställas, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning rörande allemansrättens omfattning och innebörd».

Motionerna är väckta i anledning av det av 1960 års naturvårdsutredning avgivna betänkandet *Naturen och samhället*, SOU 1962: 36. I motionerna konstateras, att utredningen lagt tonvikten icke på den kulturella utan i stället på den sociala naturvården och hur friluftslivets behov skall tillgodoses.

I naturvårdsutredningens förslag synes också en strävan vara att slå fast allmänhetens rätt att vistas på annans mark. Här avses inte i första hand resonemangen om allemansrätten utan vad som i motiveringen anföres rörande främst naturreservaten. Dessa skall uppenbarligen kunna bli av betydande omfattning, vilket bl. a. framgår av vad som ovan refererats om marköverföring till allmän disposition. Utredningen anför emellertid ingenting som styrker behovet av överföringar i större omfattning. Det torde tvärtom vara ostridigt att möjligheten i vårt land för allmänheten att röra sig inom vidsträckta områden är sedvanerättsligt tryggad.

Naturvårdsutredningens förslag i den del det tar upp den sociala naturvården innebär i allt väsentligt egentligen en strävan att ge allemansrätten ett underlag i positiv rätt. I denna riktning pekar t. ex. förslagets regel i 18 §, att markägare skall vara skyldig att anordna grind i eller ta bort stängsel som hindrar allmänheten på områden där den fått fritt färdas. Samtidigt förordas emellertid i betänkandet att allemansrätten närmare utredes. Naturvårdsutredningens förslag är här således oklart på det sättet, att det på väsentliga punkter föregriper den utredning som den själv förordar.

Motionärerna anser vidare de av utredningen framlagda förslagen till ersättningsregler vara alltför restriktiva. Dessa förslag kommer också att föregripa 1962 års fritidsutredning (direktiverna för denna utredning återfinnes *Bihang till riksdagens protokoll 1963. 9 saml. 3 avd. Nr 37*

i årets riksdagsberättelse sid. 173 ff.). Motionärerna hävdar att 1960 års naturvårdsutrednings förslag i den del det avser den sociala naturvården icke bygger på något av utredningen styrkt behov av engagemang från det allmännas sida. Det behov som kan tänkas föreligga i detta hänseende fylles enligt motionärerna i det väsentliga av allemansrätten i vad det gäller allmänhetens strövmöjligheter o. d. Motionärerna instämmer emellertid i 1960 års naturvårdsutrednings förslag om en utredning rörande allemansrätten.

I motionerna I: 550 och II: 675 hemställes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att vid prövning av naturvårdsutredningens betänkande förslag måtte utarbetas till en tillfredsställande lösning av rätts- och ersättningsfrågorna för markägarna i enlighet med motionens syfte».

Motionärerna tar till en början upp allemansrätten, som bl. a. innebär att envar utan tillstånd från markägaren får beträda dennes mark, som icke är tomt och ej kan antas ta skada av att den beträdes. Denna rätt, som vilar på sedvana, skulle enligt motionärerna ej ha uppkommit, om inte markägaren tolererat detta intrång. Motionärerna fortsätter:

Allmänheten har således i vårt land oerhörda arealer till sitt förfogande för friluftsliv och för fritidssysslor. Det synes oss därför överflödigt att man, som 1960 års naturvårdsutredning gjort, föreslår att det allmänna skall genom inlösenförpliktande åtgärder i mycket stor omfattning säkerställa denna allmänhetens möjlighet. Detta förslag kan icke innebära annat än att det allmänna nödgas investera för ändamål som redan till stor del är uppfyllt. Under alla förhållanden synes det oss logiskt riktigare att man först utreder allemansrättens omfattning och innebörd, ty först därefter vet man i vad mån denna behöver kompletteras genom det allmännas ingripanden. I dagens läge är behovet härav oemotsägligt endast i fråga om de tyngst belastade platserna, såsom badställen på enskild mark, campingplatser på sådan mark o. s. v. Här måste emellertid förmodligen det allmännas och markägarens intressen i mycket hög grad sammanfalla. Om det allmänna önskar säkerställa allmänhetens utnyttjandemöjligheter, torde nämligen markägaren ha ett starkt intresse av att få rättsfrågorna och ersättningsfrågorna med anledning av markslitaget reglerade.

Motionärerna påpekar, att utredningens arbete bedrivits utan att markägarna varit företrädade och att deras intressen förbigåtts. Utredningens förslag har enligt motionerna kommit att bli mer ett förslag till friluftslagstiftning än till naturskyddslag eller naturvårdslag och har förfelat sitt huvudsyfte, som måste vara att skapa ett skydd för naturen utan att därigenom onödigt begränsa allmänhetens fritidsmöjligheter. Även i dessa motioner framföres att den uppgift som 1960 års naturvårdsutredning främst satt sig före att lösa rätteligen torde höra hemma hos 1962 års fritidsutredning. Motionärerna anför avslutningsvis:

Vi ser oss emellertid tvungna hävda, att utredningen blivit mindre lyckligt bedriven inte bara sakligt utan även psykologiskt. Den har nämligen i utformningen av de ersättningsregler som kan komma i fråga vid naturreservatsförordnanden o. d. och än mer vid avslag av täktdispenser inte

bara anknutit till strandlagens och byggnadslagens mot ägarintresset kärva principer. Utredningen har också ytterligare knappat in på det i dessa lagar medgivna ersättningsutrymmet. Detta måste betecknas som högst olyckligt även om man bortser från de renodlat ekonomiska synpunkterna. Naturvården bör vara och måste vara en angelägenhet som har helhjärtat stöd från markägarna. Den kan inte bedrivas med utsikt till framgång om markägarna känner naturvårdarnas förslag och rekommendationer som intrång i markägarens berättigade intressen. Naturvårdsutredningens förslag förverkar emellertid genom de nästan utmanande snäva ersättningsreglerna markägarnas goda vilja.

Det fullständiga innehållet i här redovisade motioner återfinnes i motionerna I: 288 och II: 675.

Frågans tidigare behandling

Allemansrätten har senast behandlats av *tredje lagutskottet* i *utlåtande nr 30 år 1961* med anledning av motioner om utredning på området. I detta utlåtande finnes en utförlig redogörelse för gällande rätt och frågans tidigare behandling ävensom för rättsläget i övriga nordiska länder, vartill utskottet får hänvisa. I utlåtandet, som godkändes av riksdagen, hemställde utskottet, att motionerna jämte utlåtandet måtte för kännedom överlämnas till 1960 års naturvårdsutredning.

Från utskottets utlåtande må här följande återgivnas.

Det finns, som framgår av utskottets redogörelse för gällande rätt, redan nu bestämmelser till motverkande av de »avigsidor» och det »missbruk» av allemansrätten som motionärerna önskar skall stävjas genom den åsyftade lagstiftningen. I själva verket är de företeelser i form av »intrång på växande gröda, åverkan på stängsel, gren- och lövbrytning utan urskiljning» som påtalats i de två likalydande motionerna alls inte yttringar av allemansrätten utan fastmera genom stadganden i strafflagen klart uteslutna från vad allmänheten äger rätt att företaga sig. Det torde kunna sägas, att med bestämmelsen i 24 kap. 2 § strafflagen kriminaliserats så gott som samtliga ur naturskyddssynpunkt icke önskvärda ingrepp av allmänheten i naturens växtvärld. Åtgärder till motverkande av att den s. k. kommersiella blomplockningen — för vilken straffbestämmelsen ej utgör hinder — leder till utarmning av växtbeståndet i markerna övervägs för närvarande av naturvårdsutredningen, som för övrigt har att ingå på frågan om naturskyddet i hela dess vidd. Enligt 24 kap. 4 § strafflagen är det vidare vid straffansvar förbjudet att ens beträda tomt, plantering och alla andra ägor »som kan skadas därav». Av uttrycket »kan skadas» framgår, att påvisbar skada ej förutsättes för straffbarhet (jfr rättsfallet NJA 1916 s. 65). Detta lagrum måste anses innebära ett åtminstone ur ekonomisk synpunkt långt gående skydd för den enskilde markägaren mot intrång av utomstående i hans fastighet. Utskottet kan svårigen tänka sig, att civilrättsliga bestämmelser i nu angivna hänseenden skulle vara mer ägnade än de givna straffstadgandena att upprätthålla allmänhetens respekt för efterlevnad av reglerna. Motionärerna synes anse, att en civilrättsligt given laglig reglering av allemansrätten skulle skapa större klarhet rörande grän-

serna för allmänhetens befogenheter. Det är obestridligt, att gränserna för vad som enligt 24 kap. 4 § strafflagen skall förstås med uttrycken »tomt», »plantering» och »skada» är flytande och att det måste möta svårigheter att avgöra vad som är tillåtet i varje konkret fall. Utskottet är emellertid ej övertygat om, att det är möjligt att i en ny lagstiftning skapa så mycket större klarhet i förhållandet mellan jordägaren och allmänheten, att en lagstiftning av denna anledning bör anses påkallad. Som i olika sammanhang framhållits (bl. a. av strandlagsutredningen och av hovrätten över Skåne och Blekinge i dess yttrande över motionerna) torde det möta stora svårigheter att få till stånd entydiga bestämmelser med giltighet för alla de skiftande förhållanden som kan möta på olika håll i landet. — — —

Beträffande vissa särskilda former av friluftslivet får emellertid frågan om behovet av laglig reglering ses mot bakgrunden av, att i visst hänseende helt saknas bestämmelser till ledning vid avgörande av vad som skall anses tillåtet eller ej. Ifråga om tillåtligheten av tältning, parkering av fordon och förtöjning av båtar å annans mark är nämligen av betydelse ej blott om besittningstagandet inkräktar på tomt eller plantering eller medför risk för skada å annan äga utan också om det innebär ett mera varaktigt utnyttjande av fastigheten. Ett sådant nyttjande anses allemansrätten inte medge, men hur långt varaktigheten skall sträcka sig för att förfarandet skall bli att betrakta som en besittningskränkning är en omdiskuterad fråga även bland rättslärda. Även i ett annat hänseende, nämligen då tältning, parkering o. d. — utan att man kan tala om risk för skada å marken i vart fall ej såvitt avser envar tältande eller bilist för sig — förehaves av ett stort antal människor samtidigt, kan det understundom förefalla befogat anse att ett intrång i markägarens besittningsrätt äger rum. I nu berörda fall synes ett behov av regler för fastställande av hur långt allmänhetens rättigheter sträcker sig mera påtagligt. Naturvårdsutredningen har, som framgår av dess yttrande över motionerna, för avsikt att i viss mån ta befattning med allemansrättsliga problem och har som exempel på frågor, som torde bli aktuella, anfört just tillåtligheten att tälta eller parkera bil på annans mark. Vid detta förhållande finner utskottet någon åtgärd i saken ej för närvarande påkallad. Utskottet vill i detta sammanhang ånyo betona sin inställning, att man inte genom lagstiftningsåtgärder bör inskränka allmänhetens nuvarande rättigheter.

Naturvårdsutredningen har i betänkandets nionde kapitel, sid. 168 ff., behandlat allmänhetens rättigheter och skyldigheter på annan mark. Utredningen lämnar förslag till riktlinjer för lösning av vissa allemansrättsliga frågor såsom färdselrätten, tältning, båtförtöjning, parkering av motorfordon, tillgodogörande av naturalster m. m. Sammanfattningsvis uttalar utredningen.

Utredningen är väl medveten om de svårigheter av skilda slag som är förknippade med lagstiftning rörande allemansrättsliga frågor. En undersökning av den omfattning som erfordras för utarbetande av konkreta förslag till lagregler på området har utredningen ansett icke ingå i dess uppdrag. De allmänt formulerade förslag som framlagts av utredningen i samband med genomgången av vissa huvudfrågor beträffande allmänhetens rättigheter och skyldigheter på annan mark eller vattenområde avspeglar den syn på hithörande problem som utredningen bibringats under arbetet med natur-

vårdsfrågorna. De är endast att betrakta som en skiss till en tänkbar lösning av vissa av dessa problem och är avsedda som diskussionsunderlag vid frågans vidare behandling. Icke desto mindre vill utredningen, som blivit starkt övertygad om angelägenheten av att åtgärder för lagstiftning i ämnet snarast vidtages, såsom sin uppfattning framhålla, att positiva regler med i huvudsak det innehåll som föreslagits skulle fylla en viktig funktion i dagens samhälle därigenom, att man finge auktoritativa grundsatser för den ömsesidiga hänsyn allmänhet och markägare är skyldiga varandra.

Lagregler på förevarande område synes kunna antingen, såsom skett i Norge, ges plats i en särskild friluftslag eller inarbetas i den föreslagna naturvårdslagen. Även vid val av det förra alternativet finge dock vissa av utredningen upptagna frågor behandlas i naturvårdslagen. Enligt utredningens mening talar många praktiska skäl till förmån för det senare alternativet. Allemansrätten har nära beröring med de strävanden att göra naturen tillgänglig för allmänheten som kännetecknar den sociala naturvården. Utredningens förslag till naturvårdslag innehåller vissa regler till skydd för friluftslivet (17—18 §§) som syftar till att bevara en befintlig allemansrätt, huvudsakligen vid stränderna. Det innehåller vidare allmängiltiga regler om uppträdandet i naturen (28—29 §§), avsedda att respekteras av alla oavsett om särskild rätt till marken föreligger eller icke. Institutet nationalpark, naturreservat och naturminne kommer i tillämpningen att på olika sätt påverka allemansrätten, ibland i inskränkande riktning men, särskilt i fråga om naturreservat, oftast till förmån för friluftslivet. Ur allmänhetens synpunkt vore det säkerligen en fördel om alla bestämmelser som reglerar vistelsen i naturen funnes samlade i en lag.

Slutligen hemställer utredningen, att frågan om allmänhetens rättigheter och skyldigheter på annans mark efter remissbehandling av utredningens förslag skyndsamt vidare beredes i syfte att åvägabringa en lagstiftning i ämnet.

Frågan om allemansrätten har vid remissbehandlingen av betänkandet berörts i mer än åttio yttranden. Av dessa ansluter sig flertalet till hemställan om en vidare utredning i och för lagstiftning i ämnet. Ett tiotal hävdar att frågan om en ny naturvårdslag bör vila i avbidan härå. Huvudsakligen gäller detta markägarorganisationerna. Skogsstyrelsen finner det angeläget att frågan löses samtidigt med införandet av naturvårdslagen genom en snabbutredning.

Enligt vad utskottet under hand inhämtat är spörsmålet om en utredning av allemansrätten föremål för Kungl. Maj:ts prövning i samband med behandlingen av naturvårdsutredningens betänkande.

Vad därefter gäller ersättningsfrågorna har utredningen ingående behandlat dem på sid. 318—341 i betänkandet och förslag till ersättningsbestämmelser m. m. har intagits i 30—41 §§ i utredningens författningsförslag. Utskottet får i dessa delar hänvisa till betänkandet. Här må dock återgivas utredningens allmänna synpunkter på ersättningsfrågorna (sid. 318 ff.).

Utredningens förslag till allmänna riktlinjer för naturvården innefattar en rad åtgärder som syftar till att säkerställa naturområden i tillräcklig omfattning för samhällets behov på längre sikt. Utgångsläget är att nu sä-

kerställda naturområden är föga representativa ur kulturell synpunkt samt helt otillräckliga ur social synpunkt. Inte minst markanvändningen för fritidsändamål kan beräknas öka kraftigt. I den mån en sådan markanvändning kan utvecklas inom den ram som bestäms av allemansrättens innehåll medför den inga särskilda kostnader för ianspråktagandet av mark. En stor del av allmänhetens behov av friluftsliv kan säkerligen i framtiden liksom hittills täckas på detta sätt och alltså utan att förorsaka anspråk på ersättningar till markägare. Med tanke på dels den allmänna bristsituationen beträffande naturreservat och dels den fortlöpande exploateringsverksamheten i naturen — som efter hand utplånar allemansrätten eller gör den illusorisk — krävs emellertid därjämte ett säkerställande i ökad omfattning av naturområden av skilda slag. Detta förutsätter i allmänhet åtgärder som kan föranleda ersättningar till markägare.

Så långt det är möjligt bör man lita till helt frivilliga avtal med vederbörande markägare alldeles oavsett om säkerställandet av naturområden sker med tillämpning av naturvårdslagens institut eller i en friare form. En sådan arbetsform och över huvud taget en generös inställning till markägarna är avgjort att föredra framför tvångsåtgärder. Ett viktigt skäl härtill är att man bör undvika varje åtgärd som kan medverka till att skapa motsättningar mellan naturvårdsintressen och markägarintressen. Sådana motsättningar vore olyckliga med tanke på att naturvärden utgör en gren av samhällsplaneringen som mer än de flesta är beroende av samlade insatser från alla berörda intressen. I sammanhanget kan särskilt erinras om alla de fall där markägare förvaltar områden som har stor betydelse ur kulturell eller social naturvårdssynpunkt. Det bör också beaktas att tvångsåtgärder gentemot markägare bör undvikas redan av det skälet att de kan medföra en kraftig ökning av naturvårdens administrationskostnader.

Utredningens förslag till naturvårdslag är avsett att ersätta gällande naturskyddslag, strandlagen samt 86 och 122 §§ byggnadslagen. Naturvårdslagen kommer därigenom att innehålla dels medel för ett mera genomgripande områdesskydd, representerat av nationalpark, naturreservat och naturminne, dels medel för ett partiellt områdesskydd, som endast tar sikte på kontroll av lokalisering av bebyggelse. Ur ersättningssynpunkt kan i detta sammanhang bortses från nationalparken liksom från de fall då expropriation tillgripes för att bevara område som naturreservat eller naturminne. De partiella områdesskydden kallas i fortsättningen strandskyddsområde (17 §) och landskapsskyddsområde (19 §). — — — Möjligheterna att ur naturvårdssynpunkt förhindra eller reglera arbetsföretag eller täktverksamhet avhandlas i 22 och 23 §§ lagförslaget. I förslagets 34 och 35 §§ återfinns regler om ersättning i vissa fall för anordnande av genomgång genom stängsel eller övergång över dike samt för avlägsnande av reklamanordning. — — —

Enligt utredningens mening är det fullt klart att det kvantitativt ojämförligt största markbehovet för friluftsansamål och annat naturvårdande ändamål måste tillgodoses genom tillämpning av något av de nämnda områdesskydden, åtgärder som alltså syftar till att trygga markens användbarhet för reservatets ändamål samtidigt som markägaren behåller marken och utnyttjar den på bästa möjliga sätt under för handen varande förhållanden. Den begränsning som därigenom läggs på markägarens möjlighet att fritt disponera över sin mark kan medföra att han icke kan bruka marken på sätt som eljest skulle vara ekonomiskt motiverat. Den skada han lider

därigenom skall i förekommande fall kompenseras genom *intrångsersättning*, varvid beloppets storlek i princip motsvarar mellanskillnaden mellan markens tidigare värde å ena sidan och det lägre värde å andra sidan som marken har för sin ägare på grund av den inskränkning i markanvändningen som uppkommit genom åtgärderna. För det fall att regleringen av arbetsföretag eller täktverksamhet leder till en ersättningsituation är det också fråga om en form av intrångsersättning.

Fortsättningsvis indelas förekommande ersättningsgrunder vid beräkning av intrångsersättning enligt naturvårdslagen i två underavdelningar, nämligen inskränkning i bebyggelserätt och annan inskränkning i rätten att förfoga över mark. Den första ersättningsgrunden förekommer i såväl naturskyddslagen och strandlagen som 86 och 122 §§ byggnadslagen. Om man bortser från ovannämnda specialregel i strandlagen beträffande vissa stängselfrågor m. m. förekommer den andra ersättningsgrunden endast i naturskyddslagen. I utredningens lagförslag återkommer båda ersättningsgrunderna delvis i modifierad form. Därvid eftersträvar utredningen att utnyttja de möjligheter till ett enhetligare ersättningsförfarande som föreligger på grund av den föreslagna lagtekniska samordningen av naturskyddslagen och strandlagen samt 86 och 122 §§ byggnadslagen.

Ett större antal remissinstanser har behandlat ersättningsbestämmelserna. Av särskilt intresse torde *expropriationsutredningens* yttrande vara. Häri anföres att spörsmålen om ersättning på grund av inskränkning i förfoganderätten till fastighet samt om inlösningsrätt och inlösningsplikt har ett nära samband med frågor som expropriationsutredningen fått i uppdrag att behandla.

Särskilt markerat är detta samband i fråga om de bestämmelser, som avses skola gälla för avräkning av nytta mot skada — de s. k. influensreglerna — samt principerna för beräkning av ersättning för inskränkning i rätten att bedriva täktverksamhet. I båda dessa hänseenden föreslås icke oväsentliga nyheter i förhållande till gällande rätt.

Bland de spörsmål, som expropriationsutredningen har att taga ställning till, ingår frågan om den lämpligaste utformningen av expropriationslagens värderingsregler. Utredningen har bland annat att undersöka, om det genom en reform av dessa regler — däri inbegripet lagens regler om avräkning av nytta mot skada — är möjligt att i större omfattning än för närvarande åt stat och kommun förbehålla sådan värdestegring, som uppkommit genom åtgärder från det allmännas sida. Resultatet av dessa undersökningar synes kunna bli av betydelse jämväl utanför det ämnesområde — expropriationslagen — som utredningen främst avser.

Beträffande de enskilda punkterna i de föreslagna ersättningsbestämmelserna märkes att praktiskt taget samtliga remissinstanser som behandlat frågan om skadeersättning i samband med vägrat täkttillstånd avstyrker utredningens förslag, att markens värde vid naturvårdslagens ikraftträdande skall vara avgörande, och i stället förordar att såsom utgångspunkt tages markens värde då täkttillstånd vägras.

Årets riksdag har tidigare bifallit Kungl. Maj:ts *proposition nr 71 år 1963* angående riktlinjer och organisation för naturvårdsverksamheten m. m. Pro-

positionen, som bygger på naturvårdsutredningens betänkande, har behandlats av *jordbruksutskottet* i dess utlåtande nr 11.

I detta sammanhang må slutligen erinras om att vid det tjugotredje nordiska juristmötet, som hölls i Köpenhamn i augusti 1963, vid plenarmöte behandlades ämnet »Almenheden, friluftslivet og ejendomsretten».

Utskottet

Såsom närmare framgår av den tidigare redogörelsen beröres i motionerna vissa spörsmål, som behandlats av 1960 års naturvårdsutredning i dess betänkande angående naturen och samhället.

Utredningen har bl. a. hemställt, att frågan om allmänhetens rättigheter och skyldigheter på annans mark efter remissbehandling av utredningens förslag skyndsamt vidare beredes i syfte att åvägabringa en lagstiftning i ämnet. Med instämmande häri föreslås i de likalydande motionerna I: 288 och II: 333 en utredning rörande allemansrättens omfattning och innebörd. Enligt vad utskottet erfarit är frågan om en sådan utredning föremål för Kungl. Maj:ts prövning i samband med den pågående behandlingen av naturvårdsutredningens betänkande. Vid sådant förhållande synes något riksdagens uttalande i anledning av motionerna för närvarande icke påkallat.

I de likalydande motionerna I: 550 och II: 675 anföres att utredningens förslag om ersättning för intrång är synnerligen ogynnsamt för markägare och motionärerna hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att en tillfredsställande lösning av rätts- och ersättningsfrågorna måtte utarbetas. Enär dessa spörsmål kommer att behandlas i det förslag till reformer i naturvårdslagstiftningen, som avses skola framläggas för 1964 års riksdag, anser utskottet att ej heller i anledning av dessa motioner någon åtgärd från riksdagens sida för närvarande erfordras.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 288 och II: 333 samt I: 550 och II: 675, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 november 1963

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Ebbe Ohlsson, Kristiansson, Knut Johansson, Georg Carlsson, Erik Jansson*, Wirmark och Gunnar Pettersson*;

från andra kammaren: herrar Levin, Nyberg, Wachtmeister, Svenning, Grebäck, fröken Anderson i Lerum, herrar Hammarberg och Tobé.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.